

Mellersta Österbottens
välfärdsområde

Grunder för beviljande av familjevård och tillämpningsanvisning

Välfärdsområdesstyrelsen 18.12.2023 §

Träder i kraft 1.1.2024

Grunder för beviljande av familjevård och tillämpningsanvisning	1
Inledning.....	4
Centrala begrepp.....	5
1. Familjevård.....	8
1.1 Syftet och målet med familjevård	8
1.2 Ordnande av familjevård.....	8
1.3 Familjevårdens former	9
1.4 Beviljande av familjevård	11
2. Att söka sig och hänvisas till familjevård	12
2.1 Hänvisning till familjevården inom barnskyddet	12
2.2 Hur klienter inom funktionshindersservicen, mentalvårdsklienter och äldre söker sig till familjevård 13	
2.3 Samarbete och kontakt	13
2.4 Servicelöfte av Soites familjevård	14
2.5 Skillnaden mellan närståendevård och familjevård	14
3. Godkännande av familjevårdare och familjehem.....	15
3.1 Familjevårdare.....	15
3.2 Förberedande utbildning för familjevårdare	17
3.3 Familjehemmet och säkerheten i familjehemmet.....	18
3.4 Antalet personer som vårdas i ett familjehem	19
4. Arvoden och ersättningar inom familjevård.....	20
4.1 Vårdarvode	20
4.2 Ersättning för kostnader.....	21
4.3 Startersättning.....	23
4.4 Betalningar vid avbrott i familjevård.....	24
5. En familjevårdares ställning	25

5.1. Ett uppdragsavtal	25
5.2 Familjevårdarens rätt till ledighet	28
5.3 Avlösarservice under familjevårdarens ledighet eller under annan frånvaro	29
5.4 En familjevårdarens pensionskydd och försäkringar	30
5.5 Stöd för familjevårdare	32
6. En klients ställning inom familjevård	35
6.1 Klientplan.....	35
6.2 Familjevårdens klientavgifter	35
6.3 En klients privata medel och dispositionsmedel i familjevård.....	38
6.4 En klients möjligheter att överklaga och påverka i familjevården.....	39
6.5 En klients död i ett familjehem	40
7. En familjevårdarens rättigheter och skyldigheter.....	40
7.1 Rätt att få uppgifter och förvaring av uppgifter.....	40
7.2 Sekretess- och tystnadsplikt.....	41
7.3 En familjevårdarens anmälningskyldighet.....	42
8. Vårdsområdet rättigheter och skyldigheter	43
9.Handledning och tillsyn inom familjevård	43
10. Instruktionens ikraftträdande	45

Inledning

Denna instruktion gäller för familjevård i uppdragsförhållande för barn och vuxna i Soites område och baserar sig på lagarna som gäller familjevård. Familjevård är vård av eller annan omsorg om en person under en del av dygnet eller dygnet runt i familjevårdarens privathem eller i den vårdbehövandes hem. Familjevård kan ordnas i uppdragsförhållande med en familjevårdare som gått en förberedande utbildning. Vårdsområdet Soite svarar för ordnandet av familjevård på det sätt lagen och denna anvisning kräver.

Central lagstiftning som styr familjevården

Du kan bekanta dig med den aktuella lagstiftningen på www.finlex.fi

- Familjevårdslagen
- Socialvårdslagen och socialvårdsförordningen
- Lagen om hemkommun
- Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården
- Förvaltningslagen och Lagen om rättegång i förvaltningsärenden
- Lagen om klienthandlingar inom socialvården

Vid behandling av klienters personuppgifter och klientuppgifter följs aktuell dataskyddslagstiftning (EU:s allmänna dataskyddsförordning, dataskyddslagen) och aktuell lagstiftning som styr behandlingen av klientuppgifter. Om behandlingen av klientuppgifter föreskrivs bland annat i:

- Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården
- Lagen om patientens ställning och rättigheter
- Lagen om elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården
- Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet
- Barnskyddslagen

- Lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt
- Lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn
- Lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda och förordningen angående specialomsorger om utvecklingsstörda
- Mentalvårdslagen
- Lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre

Familjevårdens instruktion, arvoden och kostnadsersättning samt klientavgifter fastställs av välfärdsområdesstyrelsen. Verksamhetsområdena har tillsammans ansvaret för att uppdatera tillämpningsanvisningen. Indexhöjningar i fråga om familjevårdens arvoden, kostnadsersättningar och klientavgifter fastställs årligen. Ändringar i det övriga innehållet i tillämpningsanvisningen görs av en arbetsgrupp som består av tjänsteinnehavarna som svarar för familjevård för de olika klientgrupperna samt representanter för familjevårdarna. Verksamhetsområdena kan ha närmare anvisningar om hur instruktionen tillämpas.

Centrala begrepp

Familjevård är socialservice, och i enlighet med 14 § i socialvårdslagen ska välfärdsområdet svara för ordnandet av den. Familjevård är ordnande av vård av eller annan omsorg om en klient under en del av dygnet eller dygnet runt i familjevårdarens eller klientens hem.

En familjevårdare är en person som välfärdsområdet har godkänt och som med hänsyn till sin utbildning, sin erfarenhet och sina personliga egenskaper är lämplig att ge familjevård. En familjevårdare ska ha på godkänt sätt genomgått den förberedande utbildningen som arbetet kräver.

Ett familjehem är ett privathem där familjevård ges och som har godkänts av det placerande välfärdsområdet.

Ett uppdragsavtal är ett avtal mellan en familjevårdare och välfärdsområdet som ingås om varje klient som är i familjevård. Ett uppdragsavtal är inte ett arbetsavtal.

Uppdragsgivaren det vill säga det placerande vårdsområdet övervakar att både familjevården och placeringen i familjevård sker i enlighet med lagstiftningen.

En ambulering familjevårdare verkar i klientens hem under en närstående vårdarens ledigheter och ger stöd vid social rehabilitering. En ambulering familjevårdare kan också fungera som vikarie i områdets familjevårdshem. Ambulering familjevård är en familjevårdsform.

En heltidsanställd familjevårdare är en familjevårdare som inte är i förvärvsarbete utanför familjehemmet.

En vikarie för en familjevårdare är en person som fungerar som vikarie i familjevårdshem eller hos klienter till ambulering familjevårdare när den ordinarie familjevårdaren är ledig eller insjuknar.

Familjevård en del av dygnet kan ske en enstaka gång eller upprepas regelbundet och är vård under en period på under 12 timmar dag- eller nattetid.

Kortvarig familjevård erbjuder en klient familjevård en enstaka gång eller regelbundet under en viss tid. Familjevård kan erbjudas till exempel under en närstående vårdarens ledigheter, som en stödåtgärd inom öppenvården,

som social rehabilitering eller under återhämtningen efter vård på sjukhus innan klienten åker till sitt eget hem.

Långvarig familjevård erbjuder en klient ett hem tills vidare. **En egen kontaktperson** är en person som vårdsområdet har utsett för en person som får familjevård. **En ansvarig arbetstagarare** är en person som vårdsområdet har utsett för en familjevårdare.

Familjevårdarnas hälsovårdare är en arbetstagarare i vårdsområdet som stöder familjevårdarens hälsa och välmående genom att göra undersökningar av välmående och hälsa för familjevårdarna.

1. Familjevård

1.1 Syftet och målet med familjevård

Målet med familjevård är att ge den som är i familjevård möjlighet till vård under hemliknande förhållanden och till nära människorelationer samt att främja hens grundtrygghet och sociala relationer. (1 § 2 mom. i familjevårdslagen)

Familjevårdens styrkor är en hemlik miljö, en gemenskap, bestående mänskliga relationer och möjlighet till ett privatliv. Deltagande i familjehemmets vardag och familjevårdarens närvaro stöder klientens funktionsförmåga, rehabilitering och goda livskvalitet samt en balanserad och trygg vardag. Personen som är i familjevård har en jämbördig ställning i förhållande till de övriga medlemmarna i familjehemmet.

1.2 Ordnande av familjevård

Vårdsområdet Soite ansvarar för ordnandet av familjevård, och en utsedd tjänsteinnehavare inom varje verksamhetsområde svarar för familjevårdens helhet inom sitt eget område. Tjänsteinnehavarna som ansvarar för familjevård samarbetar till exempel i fråga om att utveckla familjevården och i fråga om rekrytering, förberedande utbildning, familjevårdarens lagstadgade stöd och tillsyn.

Ett familjehem och en familjevårdare godkänns av en myndighetsperson inom ifrågavarande verksamhetsområde. För att familjevården ska lyckas krävs yrkesövergripande samarbete.

Besluten om placering i familjevård fattas verksamhetsområdesvis:

- Besluten om placeringar i familjevård fattas inom barnskyddet av den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter tillsammans med den ledande tjänsteinnehavaren.
- Ansökningar om långvarig familjevård inom tjänster för äldre, inom funktionshindersservicen, inom tjänster för rusmedels- och missbruksklienter och mentalvårdsklienter behandlas i SAS-

arbetsgrupper, och beslut fattas av en tjänsteinnehavare.

- Beslut om placering i kortvarig familjevård fattas i fråga om äldre klienter, klienter inom funktionshindersservicen, i fråga om rusmedels- och missbruksklienter och mentalvårdsklienter fattas av en tjänsteinnehavare.

Innan en placering i familjevård inleds ingås det ett uppdragsavtal mellan familjevårdaren och vårdsområdet.

Den ansvariga arbetstagaren sköter stödåtgärder som är förknippade med familjevård och stöder familjevårdaren i hans uppdrag.

En egen kontaktperson utses för klienter för den period under vilken de får familjevård. Den ansvariga arbetstagaren för en klient i familjevård/socialarbetaren som ansvarar för barnets angelägenheter gör upp och upprätthåller klient- och serviceplanen för en klient som placerats i familjevård i samarbete med klienten, anhöriga, närstående, vårdnadshavaren/intressebevakaren och familjevårdaren.

Den ansvariga arbetstagaren och egna kontaktpersonen gör nära samarbete med båda parterna i ärenden som är relaterade till familjehemmet. I framtiden kommer en koordinator av närstående- och familjevård att stödja ett tryggt och högklassigt genomförande av verksamheten.

1.3 Familjevårdens former

Familjevård är vård av eller annan omsorg om en person under en del av dygnet eller dygnet runt i en familjevårdares privathem eller i den vårdbehövandes hem. Familjevårdslagen 3 §.

Familjevård kan vara kort- eller långvarigt och baserar sig på individuella klient-, vård-, service- och rehabiliteringsplaner. Familjevård kan också genomföras en del av dygnet, antingen dag- eller nattetid. Familjevården sker i familjevårdarens eller klientens privathem.

Familjevård kan i fråga om ett barn, en ung person, en vuxen eller en äldre klient vara kortvarig och regelbunden eller långvarig och kan fortgå i många år eller till och med i årtionden. Utgångspunkten vid placering i familjevård är klientens livssituation, tidigare livserfarenheter samt behovet av stöd,

handledning, omvårdnad och omsorg.

Genom familjevård försöker man främja och upprätthålla funktionsförmågan hos en klient som är i vård samt hens grundtrygghet och sociala relationer. Familjevårdens särskilda styrkor är bestående mänskliga relationer och den trygghet de skapar samt möjlighet till anknytning.

Grunden för en harmonisk vardag är regelbundna vardagsrutiner som upprepas. **Familjevård är vanligt familjeliv.**

Familjevård under en del av dygnet i ett familjevårdshem eller hemma hos en vårdbehövande varar högst 10 timmar dagtid eller högst 12 timmar nattetid per dygn. Familjevård en del av dygnet kan genomföras av **en ambulering familjevårdare** eller **som dagvård** hemma hos en familjevårdare.

Kortvarig familjevård pågår högst 14 dygn/månad. Kortvarig familjevård kan också vara dag- eller nattvård under en del av dygnet. Kortvarig familjevård kan användas för att stödja vård som sker hemma och självständigt boende eller som tillfällig boendeform när en klient åker hem till exempel efter en period på avdelning. Den kan också vara vård som baserar sig på ett plötsligt behov.

Kortvarig familjevård dygnet runt i ett familjevårdshem och är ett alternativ för barn, unga, vuxna och äldre vid olika långa omsorgsbehov. Kortvarig familjevård kan också ordnas vid brådskande och akuta placeringsbehov. Kortvarig familjevård erbjuder förälder, make/maka och närståendevårdare möjlighet att vila när vårduppdraget är bindande. Vid kortvarig familjevård stöder man också klienten i att bli självständig.

Kortvarig familjevård dygnet runt kan också genomföras **i en vårdbehövandes hem.**

Långvarig familjevård är familjevård i ett familjehem och pågår tills vidare. Långvarig familjevård erbjuder ett tryggt och hemligt familjeliv och skapar nära, långvariga mänskliga relationer för dem som inte kan bo i sitt eget hem eller som inte klarar sig i sitt eget hem med hjälp av stödtjänster. En klient som är i långvarig familjevård är i jämbördig ställning i förhållande till de övriga familjemedlemmarna.

Akut familjevård ordnas för ett barn eller en ung person vid brådskande och akuta placeringar i enlighet med barnskyddslagen. Familjerna som erbjuder akut familjevård har jour turvis och är då dygnet runt beredda att ta emot ett barn som är i behov av placering. Särdrag hos akut familjevård är bland annat

att ett barn kan tas emot med kort varsel och ofta med knappa uppgifter.

Vid akut familjevård ska den ena föräldern vara hemma eftersom ett barn kan komma för vård när som helst.

Släkt- och närstående nätverksfamiljevård är vård hos en familj som hör till barnets biologiska nätverk eller annat närstående nätverk. Familjen kan fungera som familjevårdare kort- eller långvarigt. Familjerna ges utbildning på förhand eller inom ett år från att de har inlett uppdraget.

Extra vårdnadshavare och personer som vårdar ett barn utom hemmet. Ett barns boende i ett släkt- eller närstående nätverk kan också ordnas som ett vårdnadshavarskap. När ett barn flyttar, i stället för placering utom hemmet, in hos någon annan person än sin biologiska förälder på basis av en kartläggning av barnets närstående nätverk och genom ett vårdnadsbeslut eller ett beslut om extra vårdnadshavare, ska den som vårdar barnet betalas vårdarvode, kostnadsersättning och startersättning enligt familjevårdslagen. Då ingås inget uppdragsavtal, och välfärdsområdet fattar de ovannämnda besluten om arvode och ersättningar efter att tingsrätten fattat vårdnadsbeslutet.

1.4 Beviljande av familjevård

Beviljandet av familjevård baserar sig på en bedömning av servicebehovet och på den klient- eller serviceplan som har utarbetats. Genom familjevård svarar man också mot behov av brådskande placering. Viktigt vid ordnande av familjevård är att säkerställa den vårdbehövandes och hans närståendes delaktighet när familjevård planeras och genomförs. Utgångspunkten vid placering i familjevård är de individuella behoven hos en klient som placeras i familjevård, hans livssituation, tidigare livserfarenheter samt behovet av stöd, handledning, omvårdnad och omsorg. Familjevården anses vara förenlig med den vårdbehövandes bästa och svara mot hans behov.

Vid familjevård för barn bör man beakta grunderna för placeringen, kontinuiteten i vården och i att upprätthålla mänskliga relationer och i mån av möjlighet barnets språkliga, kulturella och religiösa bakgrund.

När det gäller familjevård för vuxna och äldre personer lämpar den sig inte för en klient som

- behöver kontinuerligt vård på sjukhusnivå
- vakar om nätterna och stör andra
- behöver regelbundet hjälp nattetid
- uppför sig aggressivt mot sig själv eller mot andra
- rymmer eller behöver kontinuerlig uppvakning
- behöver kontinuerligt hjälp av två personer i sina dagliga sysslor
- inte förbinder sig till den medicinering som har ordinerats
- har rättshandlingsförmåga och förstår sitt vårdbehov, men vill själv inte ta emot familjevård
- inte förbinder sig till samarbete eller om klientens anhöriga inte förbinder sig till samarbete
- har ett aktivt rusmedelsproblem

2. Att söka sig och hänvisas till familjevård

2.1 Hänvisning till familjevården inom barnskyddet

Hänvisning till familjevården inom barnskyddet sker genom barnskyddets åtgärder. Familjevård används inom barnskyddet där familjevård är den primära vårdformen för barn och ungdomar som har placerats utom hemmet. Familjevården kan vara tillfällig eller långvarig.

2.2 Hur klienter inom funktionshindersservicen, mentalvårdsklienter och äldre söker sig till familjevård

Man söker sig till familjevård genom att kontakta arbetstagare inom Soites familjevård eller genom att göra en ansökning elektroniskt eller med en blankett. Den som tar kontakt kan vara klienten själv, klientens anhörig/närstående vårdare, en yrkesutbildad person inom social- och hälsovården eller någon annan person som lagligt sköter klientens ärenden.

Efter att kontakt har tagits och en ansökan har inkommit görs det en bedömning av klientens servicebehov. Servicebehovet och klientens lämplighet för familjevård bedöms i relation till familjevårdens kriterier och den familjevård som finns att tillgå. Om familjevård fattas alltid ett beslut som är i enlighet med socialvårdslagen och det ingås ett klientspecifikt uppdragsavtal.

2.3 Samarbete och kontakt

En hörnsten i fråga om **en klients** lyckade familjevård är ett välfungerande samarbete mellan de aktörer som sköter klientens ärenden. Aktörer som sköter klientens ärenden är bland annat vårdsområdet, klientens egen kontaktperson, familjevårdens ansvariga arbetstagare, familjevårdarens och klientens närstående, lokalorganisationer och Förbundet för familjevård i Finland. Det är viktigt att kontakterna mellan en person som är i familjevård och hans anhöriga upprätthålls. Det önskas att också familjevårdaren håller kontakt med klientens anhöriga, med beaktande av önskemålen hos personen som är i familjevård och hans anhöriga. Klienten har rätt att träffa sina närstående genom att ta emot gäster i familjehemmet samt att hålla kontakt med dem per telefon, brev eller på något annat lämpligt sätt.

En familjevårdare ska ordnas möjlighet att få stöd och att träffa den ansvariga arbetstagaren regelbundet. En familjevårdare och familjevårdens ansvariga arbetstagare ska samarbeta i ärenden som gäller den person som har placerats i familjevård. En familjevårdare ska se till att den ansvariga arbetstagaren har aktuell information om familjehemmets situation. Det önskas att en familjevårdare deltar i regional utveckling, samarbete och kamratstöd tillsammans med andra aktörer inom

familjevård.

Till **en ansvarig arbetstagares** grundläggande uppgifter hör att stödja familjevårdarens verksamhet. I fråga om alla familjevårdare fastställer man tillsammans mängden stöd som behövs (inledningsskedet, etablering, avslutningsskede).

Den egna kontaktpersonen är en person som ansvarar för klientens angelägenheter och som klienten kan vara i kontakt med och som handlar i klientens ärenden.

Genom regionalt samarbete och koordinering försöker man göra familjevården mer känd genom olika projekt och evenemang relaterade till familjevård. Samarbetet mellan Soites familjevård, regionala föreningar och Förbundet för familjevård i Finland samt andra centrala aktörer koordineras i framtiden av en koordinator av närstående- och familjevård. Hen har som uppgift att skapa gemensamma verksamhetsmiljöer och verksamhetsmöjligheter för familjevårdens verksamhet.

2.4 Servicelöfte av Soites familjevård

Familjevårdens servicelöfte står för **välfärd, en god och lycklig vardag** och var och ens **egen driftighet och aktivitet**. Servicelöftet syns som **stark yrkesstolthet och arbete för samma mål** – det är fråga om **arbetshälsa och en bra vardag på jobbet**.

På hela Soites nivå innebär vårt löfte **en hälsosam arbetskultur, välmående människor, en kultur där vi utvecklas och prövar på** samt **samarbete** med andra. "Klart vi kan" är Soites löfte till dig, till mig och till oss.

2.5 Skillnaden mellan närståendevård och familjevård

Med närståendevård i uppdragsförhållande avses vård av och omsorg om en vårdbehövande i hans hem med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära. Om personen vårdas av sitt eget barn, sin förälder, sin sambo eller make/maka är vården i regel närståendevård. Efter att ett närståendevårdarskap har beviljats, ordnas det frivillig allmän skolning om närståendevårdspraxis och om stödåtgärder. Stödet för närståendevård har sina speciallagar och grunder för beviljande.

Med familjevård i uppdragsförhållande avses genomförande av vård, uppfostran eller annan omsorg dygnet runt utanför den vårdbehövandes hem i en familjevårdares privathem eller av en ambulerande familjevårdare i den vårdbehövandes hem. De som vill bli familjevårdare ska alltid genomgå den förberedande utbildning som arbetet kräver innan de kan fungera som familjevårdare i uppdragsförhållande.

Ett eget barn kan fungera som sin förälders familjevårdare förutsatt att föräldern har före övergången till familjevård bott på annan adress än det barn som fungerar som vårdare.

Klienten ska uppfylla kriterierna för familjevård. Vårdrelationen blir ett uppdragsförhållande baserat på en tjänsteinnehavares beslut. Familjevården har sina speciallagar och grunder för beviljande.

3. Godkännande av familjevårdare och familjehem

3.1 Familjevårdare

Som familjevårdare kan godkännas en person som med hänsyn till sin utbildning, erfarenhet eller sina personliga egenskaper är lämplig att ge familjevård. Innan ett uppdragsavtal ingås ska den som har för avsikt att arbeta som familjevårdare genomgå den förberedande utbildningen som arbetet kräver. 6 § i familjevårdslagen 2015.

Med familjevårdare avses en person som ger familjevård i enlighet med familjevårdslagen i sitt eget hem eller i den vårdbehövandes hem. En familjevårdare har ingått ett uppdragsavtal om att ordna vård med det ansvariga välfärdsområdet. Av en person som vill bli familjevårdare för under 18 år gamla personer krävs att hen visar upp sitt straffregisterutdrag för ”kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn” när placering planeras.

Som familjevårdare kan fungera

En person/personer som har genomgått den förberedande familjevårdsutbildningen på godkänt sätt och uppfyller de nedanstående kriterierna:

- ett par, en ensamboende person eller en ensamstående förälder

- familjens uppväxtmiljö ska vara barn-/klientvänlig
- familjens hem ska vara tillräckligt rymligt; det måste finnas ett eget rum/utrymme för barnet/klienten
- alla familjemedlemmar godkänner familjevården, och personen som är i familjevård är i jämbördig ställning i förhållande till de övriga familjemedlemmarna
- familjevårdaren har samarbetsförmåga
- familjens livssituation och förhållande är stabila
- familjevårdarens/familjens ekonomiska situation är stabil

Hinder för att bli familjevårdare

En person kan inte bli familjevårdare till exempel om

- hens familj har ett aktivt klientförhållande hos barnskyddet gällande familjens biologiska barn
- hen har en fysisk eller psykisk långtidssjukdom som orsakar nedsatt funktionsförmåga
- hen har en akut psykisk störning eller sjukdom
- hen har ett rusmedels- eller beroendeproblem som påverkar livet och vardagen
- hen har en kris i sin egen livssituation
- hen har ekonomiska svårigheter som äventyrar möjligheterna att fungera som familjevårdare
- hens make/maka eller någon annan familjemedlem motsätter sig uppdraget som familjevårdare
- hen har en livsåskådning som inverkar negativt på familjens liv och vardag
- en anteckning i straffregisterutdraget som är ett hinder för familjevård
- hen inte har fått godkänt i bedömningen i den förberedande utbildningen

Genomförande av familjevård

En familjevårdare ansvarar för den i familjevård placerade personens vardag enligt klientplanen och bland annat

- vårdar och sköter om den vårdbehövande enligt hans individuella behov
- hjälper och stöder den vårdbehövande i att utnyttja hans egna resurser
- upprätthåller och främjar klientens funktionsförmåga
- möjliggör och stöder kontakten mellan klienten och hans närstående
- samarbetar i klientens ärenden med samarbetspartner
- förbinder sig till uppdraget som familjevårdare

3.2 Förberedande utbildning för familjevårdare

Den som vill bli familjevårdare ska enligt lag genomgå en förberedande utbildning om familjevård. Utbildningen krävs också av ambulerande familjevårdare och av avlösare. I familjevård för barn och ungdomar krävs att båda parterna i ett parförhållande genomgår den förberedande utbildningen. Detta är målet också inom familjevård för andra klientgrupper. Det centrala målet för den förberedande utbildningen är att utreda hurdana förutsättningar personen som vill bli familjevårdare har att fungera som familjevårdare.

- Inom barnskyddet har man i bruk en PRIDE-kurs i grupp.
- Den förberedande utbildningen gällande äldre klienter och klienter inom funktionshindersservicen och mentalvårdsklienter genomförs som gemensam utbildning i grupp.
- För barnets närstående- eller släkt nätverksfamiljer görs en familjevis lämplighetsbedömning tillsammans med familjen. Vårdsområdet ansvarar för att ordna utbildningen antingen som egen verksamhet eller som köpta tjänster under det första placeringsåret.

Utbildningen baserar sig på de färdigheter som krävs av en familjevårdare. Utbildningen innefattar bland annat information om familjevårdarens ställning och skyldigheter och om lagstiftningen. Den förberedande utbildningen ger personen som vill bli familjevårdare den nödvändiga informationen om uppdraget så att hen kan besluta om hen ska bli familjevårdare.

Utbildningen är en process som består av gruppmöten och av individuella uppgifter. I utbildningen ingår

hembesök under vilka man också utreder eventuella andra familjemedlemmars förutsättningar.

Bedömningen av personens/familjens förutsättningar för uppdraget som familjevårdare görs av personen själv, av utbildarna och av den kontaktperson som vårdsområdet har utsett.

Utbildningen avslutas med en bedömning av lämpligheten och en skriftlig sammanfattning.

Vårdsområdets utbildare godkänner eller avslår personens lämplighet som familjevårdare.

Utbildarna som representerar olika verksamhetsområden gör nära samarbete i fråga om utbildningar.

Vårdsområdet Soite ordnar förberedande utbildning, antingen som egen verksamhet eller som köpt tjänst, åt personer som överväger att bli familjevårdare i Soites område. Om en familjevårdare har genomgått familjevårdsutbildningen utanför området, bedömer den tjänsteinnehavare i Soite som svarar förfamiljevård personens och hemmets lämplighet. Innan ett uppdragsavtal ingås ska familjevårdaren lämna in ett intyg och en bedömning om sin lämplighet för uppgiften som familjevårdare till den ansvariga arbetstagaren. Ett undantag är familjevård hos en släkting eller någon annan i närståendenätverket.

3.3 Familjehemmet och säkerheten i familjehemmet

Ett familjehem ska till sina sanitära och övriga förhållanden vara lämpligt för den vård som ges där. Vid prövning av om ett familjehem är lämpligt ska särskild vikt fästas vid de mänskliga relationerna i familjehemmet samt vid vilka möjligheter familjevårdaren har att i enlighet med vad som är bäst för den som placeras i familjevård beakta och tillgodose behoven hos denna person. Dessutom ska det utredas om de övriga medlemmarna i familjehemmet accepterar den som placeras i familjevård och om personen kan få en jämbördig ställning i förhållande till de övriga medlemmarna i familjehemmet. Alla medlemmarna i familjehemmet ska godkänna familjehemsverksamheten och de vårdbehövandes jämbördiga ställning som familjemedlemmar. Ett familjehem ska även i fråga om uppbyggnad, lokaler och utrustningsnivå lämpa sig för den vård som ges där. 5 § i familjevårdslagen.

I denna instruktion avses med familjehem en familjevårdares privathem där både de vårdbehövande och familjevårdaren som ingått ett uppdragsavtal i enlighet med familjevårdslagen bor.

När ett familjehems lämplighet bedöms tar man i beaktande både atmosfären och de mänskliga relationerna i familjen och familjehemmets uppbyggnad, utrymmen och utrustningsnivå. I familjehemmet ska man så bra som möjligt beakta framkomlighet och säkerhet i lokalerna och miljön. Vid behov kan man göra ändringsarbete i familjehemmets lokaler enligt klienternas behov eller när klienternas behov förändras.

En person som placeras i långvarig familjevård ska ha möjlighet till ett eget rum och till ett privatliv. Hen bör också kunna använda de gemensamma utrymmena i hemmet jämbördigt med de andra medlemmarna i familjehemmet.

Familjehemmen omfattas av egenkontroll i fråga om brand-, räddnings- och störningssituationssäkerhet. Byggnadens ägare och innehavare ska själv se till att lokalerna är säkra och sköta om beredskap. Det rekommenderas att en familjevårdare samarbetar med räddningsmyndigheterna i ärenden som gäller brandsäkerheten i familjehemmet. I räddningslagen och räddningsförordningen finns bestämmelser bland annat om antalet brandvarnare, deras placering och underhåll, om placeringen av och effektiviteten hos primärläckningsutrustning samt om utrymningssäkerhet.

Familjehemmet godkänns av våårdsområdet som också övervakar verksamheten i familjehemmet.

3.4 Antalet personer som vårdas i ett familjehem

I ett familjehem får **högst fyra personer** vårdas samtidigt, inberäknat de barn under skolåldern och andra personer i behov av särskild vård eller omsorg som bor i samma hushåll med vårdaren. I ett familjehem får dock **högst sex personer** vårdas samtidigt om det på vårdstället bor minst två personer som svarar för vård, fostran eller övrig omsorg i familjehemmet och om åtminstone den ena har den behörighet som anges i 6 § 1 mom. och den andra behörighet som anges i 3 mom. i familjevårdslagen (7 § i familjevårdslagen).

Om det är fråga om vård av syskon eller andra medlemmar i samma familj kan man göra ett undantag från det som ovan fastställts om det maximala antalet personer som kan vårdas samtidigt. Dessutom kan man avvika från det maximala antalet i en situation där det i familjevård samtidigt vårdas endast

myndiga personer vars umgänge sinsemellan och arten av vars placering i familjevård och vars funktionsförmåga och vårdbehov gör det möjligt att göra en avvikelse från det maximala antalet. Till exempel vid vård dagtid under en del av dygnet kan antalet personer i vård avvika från det maximala antalet som har fastställs i lagen.

Den ansvariga arbetstagaren gör alltid en bedömning av antalet personer som placeras och beaktar vid bedömningen familjevårdarens förutsättningar och möjligheter att svara mot klienternas vårdbehov.

4. Arvoden och ersättningar inom familjevård

4.1 Vårdarvode

Om inget annat har överenskommits i uppdragsavtalet har en familjevårdare rätt att få arvode för vården. Minimibeloppet för vårdarvodet fastställs i lagen. Vårdarvode betalas månadsvis per person som är i familjevård. Vårdarvodets storlek ska motsvara personens vårdtyngd, och när den bedöms bör man beakta klientens funktionsförmåga och hur bindande vården är. Om klientens funktionsförmåga förändras ska vårdtyngden bedömas på nytt.

Vårdarvodets minimibelopp fastställs i lagen, och det är bundet till ett index. Vårdarvodet ska justeras kalenderårsvis med den lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare. Vårdarvode betalas inte för en familjevårdarens eget barn som är under 18 år gammalt. Vårdarvodet kan av särskilda skäl enligt överenskommelse även betalas till ett belopp som understiger det fastställda minimibeloppet.

Vårdavgiften för familjevård höjs i förhållande till hur krävande och bindande vården är. Om makar är familjevårdare tillsammans, kan arvodet delas mellan dem. Vårdarvode och kostnadsersättning för långvarig familjevård betalas månadens sista dag för pågående månad. Eventuella ändringar som påverkar betalningen av vårdarvode och kostnadsersättning utjämnas i samband med utbetalningen följande månad. Arvode för kortvarig familjevård betalas i efterskott vartefter vårdaren meddelar antalet vård dagar, endera månadens 15:e eller sista dag.

4.2 Ersättning för kostnader

Till en familjevårdare betalas ersättning för de faktiska kostnaderna för vård och underhåll av en person i familjevård (kostnadsersättning). Minimibeloppen som betalas årligen fastställs i lagen.

Kostnadsersättningen kan även sänkas eller höjas klientvist från det fastställda minimibeloppet om det finns särskilda skäl för det.

Kostnadsersättningen justeras per kalenderår i början av året i enlighet med den årliga ändringen av levnadskostnadsindex för oktober det föregående året. Kostnadsersättningen baserar sig på de faktiska kostnaderna som föränleds av vården och uppehållet för en person som är i familjevård och på de individuella behoven hos varje person som är i vård.

Syftet med kostnadsersättningen är att ersätta normala utgifter som föränleds av mat, boende, hobbyer, personliga behov och annat uppehälle i fråga om en person som är i familjevård.

Utöver ersättning för sedvanliga levnadskostnader kan familjevårdaren på basis av ett separat avtal betalas tilläggsersättning om klientens behov medför särskilda kostnader. När ett uppdragsavtal görs upp ska det specificeras vilka kostnader som ingår i kostnadsersättningen och vad som avses med ersättning för särskilda kostnader.

Kostnadsersättningen är beskattningsbar inkomst för en familjevårdare och kan meddelas till skattemyndigheten som avdragsgilla kostnader för förvärv av inkomst. En familjevårdare kan på förhand ansöka om sänkning av förskottsinnehållningsprocenten enligt ett belopp som motsvarar kostnadsersättningarna.

Kostnadsersättning betalas inte om vårdaren arbetar i den vårdbehövandes hem.

Ersättningen för grundutgifter innefattar

- Matkostnader (man beaktar också allergier och specialkost)
- Sedvanliga hälso- och sjukvårdskostnader (till exempel receptfria läkemedel, plåster) som inte ersätts med stöd av annan lagstiftning (vårdmaterial)
- Tvättmedel och tillbehör för personlig hygien

- Kostnader som medförs av bruk av bostad: avfallshantering, el, uppvärmning, vatten, reparation av fastigheten, renhållning av hemmet och nötning av lösöre
- Sedvanliga kostnader för klädvård.
- Resekostnader som medförs av sedvanliga resor (till exempel resor till butik, hobbyer, bibliotek och daghem)
- Telefonkostnader som medförs av uträttande av familjevårds-/familjehemmets ärenden
- Försäkringar för fastighet, hemmets lösöre och person- eller skadeförsäkringsavgifter
- Rimliga kostnader för rekreationsverksamhet, dock så att det i fråga om äldre personer och vuxna personer med funktionsnedsättning i regel är den vårdbehövande själv som står för rekreations- och hobbykostnaderna i familjevård. När det är fråga om familjevård inom barnskyddet kommer man separat överens om kostnader för rekreation och hobbyer i uppdragsavtalet.

Resekostnader som familjevård medför

En familjevårdare kan för resekostnader som anknyter till familjevårdsarbetet betalas ersättning för användning av egen bil i enlighet med separat överenskomna principer (FPA:s ersättning enligt sjukförsäkringslagen eller taxor för bruk av allmänna färdmedel).

Resekostnader som föranletts familjevårdaren för användning av egen bil ersätts enligt det följande:

- resekostnader för deltagande i utbildningsdagar för familjevårdare, i handledning eller i andra tillställningar som vårdsområdet ordnar inom familjevård
- resor som överenskommes separat, till exempel deltagande i klientplans- och vård-/rehabiliteringsmöte
- för en avlösare betalas ersättning för kostnader som medförts av resa till familjehemmet
- för en ambulering familjevårdare betalas reseersättning för resa till klientens hem
- reseersättning ska ansökas om inom tre månader från att resan har gjorts

4.3 Startersättning

Till en familjevårdare betalas startersättning för de behövliga kostnaderna för inledandet av vården. Startersättningens högsta belopp fastställs i lagen. Kostnadsersättningen justeras per kalenderår i enlighet med den årliga ändringen av levnadskostnadsindexet i oktober det föregående året.

Syftet med startersättning är att täcka anskaffningar som är nödvändiga för inledandet av vården och inledandet av familjehemmet och som är förknippade med den nya i familjevård placerade personens personliga behov och det gemensamma hushållet. Ersättningarna kan gälla bland annat nödvändiga små reparationer och ändringsarbeten i bostaden, möbler, sängkläder eller utrustning för hobbyverksamhet.

Anskaffningar som görs med startersättningen inriktas alltid på personen som är i familjevård.

I regel betalas ingen startersättning ut vid kortvarig familjevård, utan de vårdbehövandes specialbehov beaktas redan då familjevård planeras. Betalning av startersättning vid kortvarig familjevård övervägs alltid från fall till fall, och ersättningen är då högst startersättningens storlek/fyra personer.

Man kommer överens om startersättningen i uppdragsavtalet. Det görs upp en anskaffningsplan och kostnadsberäkning om anskaffningar, och man kommer på förhand överens om anskaffningarna med tjänsteinnehavaren som ansvarar för familjevård.

Maximibeloppet gäller långvarig familjevård. Startersättningen kan användas inom fem år från att placeringen i familjevård har skett. Inom barnskydd är avskrivningstiden två år.

Startersättning kan beviljas när ersättning inte kan erhållas med stöd av någon annan lagstiftning. Familjevårdaren gör upp en förteckning över den utrustning som personen som kommit för familjevård behöver och om eventuella ändringsarbeten i hemmet. Man kommer överens om storleken på startersättningen på basis av förteckningen.

Man fyller i en blankett om de anskaffningar som görs med startersättningen, och det fattas ett beslut om anskaffningarna. Anskaffningar som har gjorts med startersättning är kommunens

egendom tills avskrivningstiden har gått ut. Avskrivningstiden för startersättningen är fyra år, det vill säga varje år avskrivs 25 % av anskaffningsvärdet. Inom barnskydd är avskrivningstiden två år. Om familjevården upphör efter en kortare tid, kan man komma överens om återbetalning av den icke avskrivna delen eller exempelvis om överlåtelse av anskaffningarna till kommunen.

4.4 Betalningar vid avbrott i familjevård

Om en familjevårdare insjuknar

Om en familjevårdare insjuknar ska hen utan dröjsmål meddela familjevårdens ansvariga arbetstagare om detta. Om vården fortsätter i familjehemmet också under sjukledigheten, betalas familjevårdaren vårdarvode och kostnadsersättning för sjukdagpenningens självrisktid, det vill säga för dagen då hen har insjuknat samt nio vardagar efter den dagen.

Familjevårdaren har rätt att få sjukdagpenning efter självrisktiden. Sjukförsäkringsdagpenningen beräknas på basis av familjevårdarens beskattningsbara inkomster. Om vården fortsätter i familjehemmet också under familjevårdarens sjukledighet, har familjevårdaren rätt att få vårdarvode och kostnadsersättning som normalt. Det måste påvisas för FPA att någon annan bär vårdansvaret under familjevårdarens sjukledighet.

Om vårdområdet ordnar ersättande vård för vårdbehövande i familjehemmet, betalas det till familjevårdaren 50 % av kostnadsersättningen under sjukdagpenningens självrisktid. En förutsättning för betalning av arvode under sjukdomstiden är att personen verkat som familjevårdare i minst en månad innan sjukledigheten börjar.

Avbrott av en orsak som är oberoende av familjevårdaren

Om familjevården för en person i långvarig familjevård avbryts av en orsak som är oberoende av familjevårdaren (till exempel den vårdbehövandes sjukhusvård, besök hos anhöriga), betalas familjevårdaren både vårdarvode och 50 procent av kostnadsersättningen i högst 30 dygn/år/klient. Det förutsätts då att familjevårdaren har kontakt med den vårdbehövande och samarbetar med vårdstället. Dagen då den vårdbehövande kommer för vård och dagen då hen åker i väg räknas inte som frånvarodagar.

Om kortvarig familjevård avbryts av en orsak som är oberoende av familjevårdaren, betalas vårdarvode för den överenskomna tiden, dock högst 30 dygn/år/klient samt kostnadsersättning 50 %. Om en annan vårdbehövande placeras i familjevård i stället, betalas inte denna ersättning. Vid barnskyddets brådskande placeringar eller placeringar inom öppenvården betalas vårdarvode och kostnadsersättning för de vårddagar som har genomförts.

I kortvarig familjevård och familjevård under en del av dygnet:

- Om en familjevårdare informeras ≥ 3 dygn före vården skulle ha börjat om att den överenskomna vårddagen eller vårdperioden annulleras betalas inget vårdarvode eller kostnadsersättning till familjevårdaren.
- Om en familjevårdare informeras < 3 dygn före vårdens skulle ha börjat om att den överenskomna vårddagen eller vårdperioden annulleras får familjevårdaren vårdarvodet och kostnadsersättning enligt den planerade perioden, dock högst för 3 dygn.

En ambulerande familjevårdares arvode betalas ut i enlighet med den planerade vårdperioden och månadsrapporteringen. En klient ska alltid meddela familjevårdens ansvariga arbetstagare om avbokning. Den ansvariga arbetstagaren meddelar den ambulerande familjevårdaren om avbokade vårddagar.

En familjevårdares deltagande i stödåtgärder

Det förutsätts att en familjevårdares deltar i verksamhet som har överenskommits med tjänsteinnehavarna som svarar för familjevården, till exempel arbetshandledning, utbildning eller kamratstödsgrupper. Deltagandet inverkar inte minskande på vårdavgiften och kostnadsersättningen som betalas till hen. Familjevårdaren och tjänsteinnehavaren som har beviljat familjevården kommer tillsammans överens om hur vården av personerna som är i familjevård ordnas under ifrågavarande tid.

5. En familjevårdares ställning

5.1. Ett uppdragsavtal

Uppdragsavtalet är ett dokument genom vilket en familjevårdare och vårdsområdet Soite kommer överens om båda parternas rättigheter och skyldigheter som är relaterade till klientrelationen. En familjevårdare som har ingått ett uppdragsavtal står inte i ett arbetsavtalsenligt anställningsförhållande till det vårdsområde som har ingått avtalet eller till den vårdbehövande. Ett uppdragsavtal ska ingås före placering också i fråga om klienter till ambulande familjevårdare. Som avtalsblankett används den blankett för uppdragsavtal som vårdsområdet har i bruk. Ett uppdragsavtal ska ingås separat för varje person som placerats i familjen.

Utöver ett uppdragsavtal görs det också upp en klientplan för klienten.

Innehållet i ett uppdragsavtal

I ett uppdragsavtal mellan en familjevårdare och vårdsområdet Soite ska man komma överens om:

- storleken på och utbetalningen av arvode till familjevårdaren
- ersättandet av kostnaderna för familjevården och inledandet av familjevården samt om utbetalningen av de dispositionsmedel som kalendermånadsvis betalas till den som är i familjevård
- ersättning för de särskilda kostnader som följer av de individuella behoven hos den som är i familjevård
- vårdens beräknade längd
- familjevårdarens rätt till ledighet, genomförande av ledighet samt utbetalning av arvode och ersättning för kostnader under ledigheten
- ordnande av undersökningar av välmående och hälsa
- förberedelse, handledning och utbildning för familjevårdaren och hur dessa ska genomföras
- om uppsägning av uppdragsavtalet
- vid behov om andra omständigheter som gäller familjehemmet och familjevården
- om samarbete mellan vårdsområdet och familjevårdaren

Uppdragsavtalet justeras vid förändringar som gäller vårdens längd eller innehåll och också annars vid behov. Avtalet ingås på basis av gemensamma avtalsförhandlingar och det undertecknas av familjevårdaren och familjevårdens ansvariga arbetstagare. Avtalet gäller tills vidare eller för viss tid från och med överenskommet datum. I placeringar inom barnskyddet tillämpas verksamhetsområdets praxis.

En avlösares uppdragsavtal

Vårdsområdet kan ordna den avlösarservice som behövs under en familjevårdares ledighet eller annan tillfällig frånvaro genom att med en person som uppfyller kraven i 6 § ingå ett uppdragsavtal där personen förbinder sig att ge vården i familjevårdarens hem eller i den vårdbehövandes hem. Avlösningen kan ordnas på det ovan beskrivna sättet om familjevårdaren samtycker till det och om arrangemanget kan anses förenligt med den vårdbehövandes bästa.

I det uppdragsavtal som ingås med en avlösare beslutas det om:

- komma överens om storleken på och utbetalningen av vårdarvodet till avlösaren
- vid behov komma överens om ersättning för de kostnader som avlösaren orsakar
- komma överens om uppdragsavtalets giltighetstid
- vid behov komma överens om andra frågor som gäller den vård som avlösaren ger

På utbildning och stöd som ordnas för avlösaren och på den sociala tryggheten för hen tillämpas familjevårdslagen. För avlösare ordnas det förberedande utbildning eller familjevårdens ansvariga arbetstagare ska försäkra sig om avlösarens behörighet för att sköta uppgiften. Avlösaren ges de uppgifter om den vårdbehövande som krävs för att god familjevård ska kunna genomföras.

Uppsägning och hävning av ett uppdragsavtal

Om inte något annat har överenskommits i ett uppdragsavtal, kan avtalet sägas upp så att det upphör att gälla två månader efter uppsägningen.

Ett uppdragsavtal sägs upp skriftligt. I första hand fortsätter familjevården i familjehemmet ännu

under uppsägningstiden. Dock om familjevården upphör under uppsägningstiden, betalas familjevårdaren vårdarvode för den återstående uppsägningstiden till fullt belopp, men ingen kostnadsersättning. Om en vårdbehövande bor i familjen under uppsägningstiden, betalas arvode och kostnadsersättning i enlighet med uppdragsavtalet.

Vid kortvarig familjevård är avtalen tidsbestämda. Om det vid kortvarig familjevård uppstår en situation där uppdragsavtalet måste sägas upp innan avtalet går ut, tillämpar man en uppsägningstid på två månader.

Ett uppdragsavtals giltighet upphör oberoende av uppsägningstid ifall den vårdbehövandes vårdbehov förändras och hen placeras enligt överenskommelse på ett annat vårdställe, ifall vårdbehovet upphör eller ifall den vårdbehövande avlider.

När behovet av familjevård upphör betalas fullt vårdarvode i två veckor, och för samma tid betalas 50 % av kostnadsersättningen. Uppsägningstidens utbetalningar upphör ifall en annan klient som lämpar sig för långvarig familjevård placeras i stället i familjevård under uppsägningstiden.

När ett barn som har placerats på grunder som gäller barnskydd fyller 18 år, upphör det gällande uppdragsavtalet. Det är möjligt att fortsätta med den ungas placering med ett nytt uppdragsavtal i enlighet med en eftervårdsplan.

5.2 Familjevårdarens rätt till ledighet

Om inte något annat har överenskommits i uppdragsavtalet, ska välfärdsområdet ordna möjlighet för familjevårdaren till en ledighet vars längd är två vardagar för varje sådan kalendermånad under vilken vårdaren har utifrån uppdragsavtalet arbetat minst 14 dygn som familjevårdare. Det välfärdsområde som svarar för ordnandet av familjevården ska se till eller vid behov lämna sådant bistånd att den som är i familjevård tillhandahålls ändamålsenlig vård under den tid familjevårdarens ledighet varar (13 § i familjevårdslagen).

Familjevårdaren betalas arvode under intjänad ledighet. En familjevårdarens rätt till ledighet beräknas per kalenderår. Intjänade lediga dagar ska tas ut under det kalenderår under vilket de intjänats. December månads ledighet kan tas ut före utgången av januari följande år. Om familjevårdaren vill

kan hen samla ledigheter i högst sex månader och ta ut dem som en sammanhängande ledighet. Det ligger på familjevårdarens ansvar att ta ut de ledigheter hen har rätt till. Familjevårdaren ska i god tid komma överens med tjänsteinnehavaren som svarar för familjevård om hur ledigheterna genomförs. En familjevårdare har inte rätt till semesterpenning eftersom det inte är fråga om ett anställningsförhållande utan ett uppdragsförhållande.

Om en familjevårdare insjuknar under intjänad ledighet, flyttas ledigheterna fram, och man handlar i enlighet med det som står vid punkten "Om en familjevårdare insjuknar" i denna instruktion.

En familjevårdare tjänar in ledigheter på det följande sättet:

- i familjevård inom barnskyddet **2 dygn/månad**
- vid familjevård en del av dygnet för äldre personer, mentalvårdsklienter och personer med funktionsnedsättning **2 dygn** (om familjevårdaren arbetar minst 14 dygn/månad)
- vid långvarig familjevård för äldre personer, mentalvårdsklienter och personer med funktionsnedsättning
4 dygn/månad (dagen då den vårdbehövande kommer för vård och dagen då hen åker i väg räknas inte med)

Vid kortvarig familjevård beräknas arvoden för en ledig dag utifrån medeltalet av genomförda klientdygn under en månad som ger rätt till ledighet. Arvodet för ledighet beräknas: arvode i medeltal/vårddag. Utbetalningen sker i samband med att vårdarvodet för månaden i fråga betalas ut.

Ledighet intjänas inte om familjevårdaren enligt uppdragsavtalet inte har fungerat som familjevårdare 14 dygn/kalendermånad. Användningen av lediga dagar räknas utifrån insamlade dygn.

Om en familjevårdare vill ha mer ledigt än vad som överenskommit i denna instruktion, kan hen komma överens om detta med tjänsteinnehavaren som svarar för familjevård. Då avbryts betalningen av familjevårdarens arvode under ledigheten och betalas till fullt belopp till avlösaren. Familjevårdaren ska dock först använda de intjänade ledigheterna.

5.3 Avlösarservice under familjevårdarens ledighet eller under annan frånvaro

Vårdsområdet kan ordna den avlösarservice som behövs under en familjevårdarens ledighet eller annan tillfällig frånvaro genom att med en person som uppfyller kraven i familjevårdslagen ingå ett

uppdragsavtal där personen förbinder sig att ge vården i familjevårdarens hem eller i den vårdbehövandes hem. Avlösningen kan ordnas på detta sätt, om familjevårdaren samtycker till det och om arrangemanget kan anses förenligt med den vårdbehövandes bästa.

Då vård ordnas tar man i beaktande den vårdbehövandes och hans nära anhörigas önskemål. Om familjevården omfattar flera än en person ska ledigheten ordnas så att den samtidigt gäller alla personer i familjevård.

En familjevårdarens ledighet ordnas på det följande sättet:

- Som avlösare fungerar en familjevårdare som vårdomsområdet har godkänt och som har genomgått den förberedande utbildningen eller som avlösare kan fungera en person från familjevårdarens närstående nätverk som vårdomsområdet godkänt.
- Vårdomsområdet ordnar avlösningen med hjälp av en ambulering familjevårdare. En ambulering familjevårdare är en avlösare som har genomgått den lagstadgade förberedande utbildningen. Till den egentliga familjevårdaren betalas vårdarvode och kostnadsersättning för de lediga dagarna. Till en ambulering familjevårdare betalas vårdarvode för kortvarig familjevård.
- Vårdomsområdet Soite placerar personen som är i vård i annan vård, till exempel i ett annat familjehem som vårdomsområdet godkänt, hos en släkting eller i en annan vårdenhet. I detta fall betalas vårdarvodet till fullt belopp under familjevårdarens lediga tid, och dessutom betalas 50 procent av kostnadsersättningen för att täcka de fasta kostnaderna. I familjevård inom barnskyddet betalas kostnadsersättning till fullt belopp under en familjevårdarens ledighet.
- Vårdarvodet och kostnadsersättningen som betalas till en avlösare är i enlighet med kortvarig familjevård.

5.4 En familjevårdarens pensionsskydd och försäkringar

En familjevårdarens pensionsskydd

Bestämmelser om pensionsskyddet för familjevårdare i uppdragsförhållande finns i lagen om kommunala pensioner (81/2016). 20 § i familjevårdslagen.

En familjevårdares pensionsskydd bestäms enligt grundpensionsskyddet, och storleken på det intjänade pensionsskyddet beror på vårdarvodet. Den nedre gränsen för en familjevårdares ålderspension höjs gradvis så att den är 65 år för personer som är födda 1962. Den övre åldersgränsen är alltid 5 år högre. En familjevårdare kan utöka sitt pensionsskydd med en frivillig pensionsförsäkring. Med familjevårdare som har fyllt 70 år förs ett utvärderingssamtal om fortsättningen av familjevård, och vid behov kan man be om ett läkarutlåtande om hälsotillståndet. En familjevårdare måste informera välfärdsområdet Soites ansvariga arbetstagare inom familjevård i god tid om pensionering.

En familjevårdare tjänar in pension för den ersättning hen har fått som familjevårdare på samma sätt som för annan förvärvsinkomst. Kostnadsersättningarna ger dock inte rätt till pension. För vårdarbetet i familjevård intjänas det pension till och med den övre åldersgränsen för att tjäna in pension. Den övre gränsen beror på födelseåret. Mer information: [Första sidan - Keva](#)

Huvudprincipen gällande för när ålderspensionen inleds är att den sökande har uppnått sin pensionsålder och har avslutat det anställningsförhållande från vilket hen ansöker pension. Den här förutsättningen gällande avslutande av anställningsförhållande gäller dock inte familjevårdare från och med 1.1.2020. Om du arbetar när du är pensionerad, tjänar du oberoende av pensionslaget in mer pension 1,5 % av årsinkomsterna tills du uppnår den övre ålderspensionsåldern. Du tjänar in ny pension också för familjevårdsarbetet.

Om din ålderspension har börjat **1.1.2020** eller senare, behöver familjevård eller något annat anställningsförhållande **inte längre avslutas**. Ett villkor är att det är ditt enda kontinuerliga anställningsförhållande som är i enlighet med [pensionslagen för den offentliga sektorn](#) när din pension inleds. Om en familjevårdare alltså efter pensionering vill fortsätta som familjevårdare, **krävs det inte längre att hen så att säga tekniskt avbryter anställningsförhållandet**, ifall familjevården är det enda kontinuerliga anställningsförhållandet som är i enlighet med pensionslagen för den offentliga sektorn.

En familjevårdares försäkringar

Ett välfärdsområde som har ingått ett uppdragsavtal i enlighet med familjevårdslagen ska teckna en försäkring för familjevårdare i enlighet med lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. På en familjevårdare tillämpas det som föreskrivs om arbetstagare i lagen om olycksfall i arbetet och

om yrkessjukdomar, och på vårdsområdet tillämpas det som föreskrivs om arbetsgivare i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Vårdsområdet tecknar en försäkring åt familjevårdare som undertecknat ett uppdragsavtal i fall att det skulle hända en olycka i arbetet. Olycksfallsförsäkringen som placeraren har tecknat gäller inte skador som inträffar under familjevårdarens egen fritid. Det är på familjevårdarens eget ansvar att teckna en försäkring för fritiden.

Det placerande vårdsområdet har ingen lagstadgad skyldighet att teckna en skadeståndsförsäkring för skador som vållas i familjevård av en person som placerats i familjevård. När en skada har inträffat utreds ärendet tillsammans med familjevårdaren och vårdsområdets representant.

Det rekommenderas att familjevårdaren tecknar en s.k. omfattande hemförsäkring i vilken man beaktar alla personer som bor i familjen. Familjevårdaren bör försäkra sig om att ansvarsförsäkringen också gäller familjemedlemmar som placerats långvarigt i familjen.

5.5 Stöd för familjevårdare

För att familjevården ska lyckas och för att vården ska vara av god kvalitet är det av största vikt att samarbetet fungerar bra och att vårdaren får rätt slags stöd vid rätt tidpunkt. I familjevården följer man vårdsområdets praxis i fråga om att genomföra mål- och utvecklingssamtal.

En familjevårdarens ansvariga arbetstagare

Enligt familjevårdslagen ska det utses en ansvarig arbetstagare för en familjevårdare. Denna ansvarar för det stöd som familjevårdaren behöver. Familjevårdaren måste ha möjlighet att träffa sin ansvariga arbetstagare regelbundet. Den ansvariga arbetstagaren antecknas i uppdragsavtalet. Den ansvariga arbetstagaren fungerar som familjevårdarens så kallade chef och ingår uppdragsavtal med familjevårdaren samt kommer överens med hen om sådant som är förknippat med familjevården.

Familjevårdaren och familjevårdarens ansvariga arbetstagare samarbetar i ärenden som gäller personen som placerats i familjevård (till exempel hälso- och sjukvård och socialvård).

Undersökningar av välmående och hälsa

Enligt familjevårdslagen ska välfärdsområdet på ett sätt som överenskommes i uppdragsavtalet vid behov ordna undersökningar av välmående och hälsa samt social- och hälsovårdstjänster som stöder välmåendet för familjevårdaren. För familjevårdare som har familjevård som huvudsyssla ska möjlighet till undersökning ordnas minst vartannat år. Med familjevårdare som har familjevård som huvudsyssla avses en familjevårdare som inte förvärvsarbetar utanför familjevårdsfamiljen och som sålunda inte omfattas av företagshälsovård.

Med en undersökning av välmående och hälsa avses en undersökning av hälsotillståndet och den fysiska, psykiska och sociala funktionsförmågan genom kliniska undersökningar och andra ändamålsenliga och tillförlitliga metoder samt handledning och rådgivning relaterat till dessa.

- När det gäller familjevårdare inom barnskyddet är det en hälsovårdare inom mottagningstjänsterna på hälsocentralen som utsetts till uppgiften som svarar för hälsoundersökningar.
- Hälsoundersökningar för övriga familjevårdare genomförs av en ansvarig hälsovårdare som utsetts separat i Soite.

Soite har en bruk en verksamhetsmodell inom närstående- och familjevården som baserar sig på Kommunförbundets rekommendationer om innehållet i undersökningar av välmående och hälsa (bland annat användning av COPE-indexet). Undersökningarna görs antingen hemma hos vårdaren eller enligt överenskommelse vid något av Soites verksamhetsställen.

För undersökningarna av välmående och hälsa finns en digital blankett för förhandsuppgifter som familjevårdaren kan fylla i efter säker identifiering på Soites sidor för digitala tjänster [DigiSoite - utträta ärenden digitalt](#).

Kompletterande utbildning

I fråga om familjevårdarnas kompletterande utbildning tillämpas de principer som välfärdsområdet följer om social- och hälsovårdspersonalens kompletterande utbildning i enlighet med lagarna, samt Social- och hälsovårdsministeriets rekommendation gällande kompletterande utbildning (3 dagar/år). Familjevårdaren har rätt att delta i utbildningar som Soite ordnar inom det egna

verksamhetsområdet.

En familjevårdare lämnar in en utbildningsansökan till den ansvariga arbetstagaren för ett utbildningsbeslut innan hen anmäler sig till en utbildning. Man bör informera om eventuella inkvarterings-, rese- och vårdkostnader i utbildningsansökningen.

För beviljade utbildningsdagar får familjevårdaren vårdarvode och kostnadsersättning. En familjevårdare kan, efter övervägande, också få ersättning för andra kostnader som utbildningen medför.

Arbetshandledning

En familjevårdare har möjlighet att vid behov få individuell arbetshandledning eller arbetshandledning i grupp. Det placerande vårdområdet svarar för kostnaderna för arbetshandledning och för att ordna vikarie för familjevårdaren.

Kamratstöd och mentorskap

Lokala föreningar och vårdområdet Soite kan ordna kamratstödsgrupper och annan verksamhet för familjevårdare. I grupper diskuterar man om frågor som är förknippade med familjevård och delar med sig av sina erfarenheter. På Förbundet för familjevård i Finland rf:s nätsidor finns kontaktuppgifterna till den närmaste lokalföreningen.

Mentorskap innebär att en erfaren familjevårdare stöder en ny familjevårdare eller en familjevårdare som är i en utmanande situation. En familjevårdare har möjlighet att utbilda sig till mentor bekostat av vårdområdet efter att hen först kommit överens om utbildningen med den ansvariga arbetstagaren

Förbundet för familjevård i Finland

Familjevårdare i uppdragsförhållande har möjlighet att gå med i Förbundet för familjevård i Finland rf:s regionala medlemsförening i sitt område. Förbundet för familjevård i Finland erbjuder stöd och hjälp för både placerare och för familjevårdare i frågor som gäller familjevård. Till stödet hör bland annat sakkunnigtjänster, juristtjänster, rehabiliteringsverksamhet tillsammans med FPA, organisering av stödda semestrar tillsammans med semesterorganisationer och upprätthållande av ett

diskussionsforum för familjevårdare.

Vårdsområdet Soite gör nära samarbete med både med den nationella och den regionala organisationsverksamheten i fråga om att utveckla familjevården och familjevårdarnas ställning.

6. En klients ställning inom familjevård

En klient har rätt till socialvård av god kvalitet och gott bemötande utan diskriminering från den som ger socialvård. En klients människovärde, övertygelse och integritet ska respekteras. När socialvård ges ska klientens önskemål, åsikt, fördel och individuella behov samt modersmål och kulturella bakgrund beaktas (lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården).

6.1 Klientplan

Familjevården baserar sig på klientens individuella klient- och serviceplan. Denna görs upp i samarbete med klienten, klientens egen kontaktperson, anhöriga/närståendevårdare, familjevårdaren och andra nödvändiga sakkunniga. I planen antecknas målen för, metoderna vid och genomförande och uppföljning av familjevård.

Planen bedöms och uppdateras om funktionsförmågan förändras, dock minst en gång per år. Planen ska helst utarbetas innan familjevården inleds, men senast inom en månad från att den har inletts.

6.2 Familjevårdens klientavgifter

Om klientavgifterna inom familjevård föreskrivs i lagen och förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Avgifterna inom barnskyddet fastställs enligt 7 § i lagen. Inom specialomsorger om utvecklingsstörda fastställs avgifterna enligt 4 § 2 mom. i lagen. I övrigt kan man för familjevård som avses i familjevårdslagen ta ut en avgift som bestäms enligt grunderna för avgift för långvarig sluten vård i 7 c § i klientavgiftslagen.

Det är vårdsområdet Soite som tar ut klientavgifterna.

Klientavgifter för familjevård inom barnskyddet

För familjevård som getts med stöd av barnskyddslagen kan man ta ut en avgift av barnets föräldrar. Denna avgift får vara högst så stor som underhållet som fastställs enligt lagen om underhåll för barn. Avgiften som tas ut av barnets föräldrar fördelas mellan föräldrarna enligt betalningsförmåga.

Barnbidrag och andra förmåner och inkomster som barnet har rätt till, som till exempel pensioner eller andra inkomster och ersättningar av kontinuerlig natur, uppbärs av vårdsområdet som ersättning för vård. 40 % av de uppburna medlen överförs till barnets förmedlingskonto som medel för eget hushåll.

Klientavgifter inom familjevården inom specialomsorger om utvecklingsstörda och funktionshindersservicen

För utvecklingsstörda personer kan familjevård ordnas med stöd av socialvårdslagen, lagen om service och stöd på grund av handikapp eller lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Storleken på klientavgiften påverkas av den lag med stöd av vilken familjevården har ordnats.

För långvarig familjevård som ordnas med stöd av socialvårdslagen tar man ut avgift enligt samma princip som för familjevård för äldre. För familjevård som ordnas med stöd av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda kan man ta ut en avgift för underhåll av över 16-åriga klienter. Avgiften för underhåll består av boende och näring samt av andra kostnader som underhållet medför. Det tas inte ut någon avgift för den omvårdnad som en familjevårdare ger.

Klientavgift för långvarig familjevård för äldre och för mentalvårdsklienter

Familjevård för äldre och för mentalvårdsklienter är en tjänst som ordnas enligt socialvårdslagen.

För långvarig familjevård tas ut en avgift som följer klientavgiften för boendetjänster.

Avgiften får vara högst 85 procent av nettomånadsinkomsterna varav det först har gjorts de avdrag som har fastställts i lag. Under vissa förutsättningar som fastställs närmare i lag kan avgiften också fastställas utifrån makars sammanräknade inkomster. Vid långvarig familjevård får avgiften för makar utgöra högst 42,5 procent av makarnas sammanräknade månadsinkomster i netto. Också då görs först de avdrag av inkomsterna som fastställts i lag. Utgångspunkten är att klienten har kvar 15 procent av sina inkomster för eget bruk (makar 57,5 procent). Det så kallade minimibeloppet för

dispositionsmedel (medel som en klient ska ha för personligt bruk) fastställs i lag.

Vårdsområdet ska se till att klienten har kvar dispositionsmedel för eget bruk till en summa på minst 167 euro (2023) per månad inom serviceboende med heldygnsvård och långvarig familjevård. Klienten ska ha minimibeloppet för dispositionsmedel för eget bruk också om avgiften fastställs utifrån makarnas sammanräknade inkomster. Avgiften som avses i 7 c § får inte tas ut för familjevård som ordnats med stöd av barnskyddslagen, lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda eller lagen om service och stöd på grund av handikapp.

I vårdavgiften inom familjevård för äldre ingår boendekostnader samt städning, tvätt, grundläggande hygienartiklar samt sådana vanliga medel och tillbehör som anknyter till boende samt omsorg. Av en klient i familjevård tas inte ut andra, överlappande serviceavgifter inom öppenvården.

Klientavgift för långvarig familjevård för dagen för ankomst och för dagen för avfärd:

Dagen för ankomst till familjevård	Klienten betalar familjevårdens klientavgift för ankomstdagen
Dagen för avresa från familjevård hem eller till en anhörig (familjevården upphör)	Klienten betalar familjevårdens klientavgift för avresedagen
Dagen för avresa från familjevård till slutenvård eller till serviceboende	Klienten betalar inte familjevårdens klientavgift för avresedagen

Om familjevården avbryts för över fem dagar, uppbärs inte månadsavgift för den tid som överstiger fem dagar. Om familjevården avbryts för en kortare tid av orsaker som beror på vårdsområdet eller när klienten är i kommunal institutionsvård uppbärs månadsavgift inte heller för de nämnda fem dagarna. När ett avbrott i familjevård pågår hela månaden tas ingen avgift ut.

Familjevårdarens ledighet får inte orsaka extra utgifter för en klient. När en familjevårdare har lagstadgad ledighet och klienten vårdas tillfälligt någon annanstans, betalar klienten familjevårdens klientavgift, och ingen vårdavgift tas ut för den tillfälliga vården.

Klientavgift för kortvarig familjevård och familjevård en del av dagen för äldre och för

mentalvårdsklienter

För kortvarig familjevård kan tas ut samma avgift som för kortvarig institutionsvård inom socialvården. Vårdavgift får tas ut endast en gång per kalenderdygn. Om en klient förflyttar sig direkt till en annan institution, får den remitterande institutionen inte ta ut en avgift för den dag då klienten förflyttar sig.

Ledigheter inom stödet för närståendevård och klientavgifter

Om kortvarig familjevård ordnas under en närståendevårdares ledighet, tas det för vården under närståendevårdarens lagstadgade ledighet ut en dygnsavgift i enlighet med lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården.

Efterskänkning av klientavgift

Enligt 11 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården skall en fastställd avgift efterskänkas eller nedsättas till den del förutsättningarna för personens eller familjens försörjning eller förverkligandet av personens lagstadgade försörjningsplikt äventyras av att avgiften tas ut.

Försäkringarna för en klient i familjevård

Vårdsområdet Soite har ingen lagstadgad skyldighet att teckna en olycksfalls- eller skadeståndsansvarsförsäkring för en person i familjevård. Därför rekommenderas det att familjevårdaren tecknar en så kallad omfattande hemförsäkring och försäkrar sig om att den också innefattar skadeförsäkring för personerna i familjevård. När det gäller familjevård inom barnskyddet tecknar vårdsområdet en försäkring för det barn som har placerats.

6.3 En klients privata medel och dispositionsmedel i familjevård

Huvudprincipen är att skötseln av en familjevårdsklients medel är i första hand klientens eller hans intressebevakares uppgift. Vid behov utses det en intressebevakare för en myndig person om personen inte själv förmår sköta ärenden som gäller hen själv eller hans egendom. En familjevårdare kan inte fungera som intressebevakare för en person som har placerats i familjevård och kan inte sköta personens privata medel.

En klient har rätt att själv bestämma om sina dispositionsmedel. Dispositionsmedlen för en person i familjevård ska i första hand användas för hans personliga behov, och man ska beakta sådana lösningar som berikar personens livskvalitet och livsmiljö.

Ett barn som är i barnskyddets familjevård har rätt till månatliga dispositionsmedel för sina personliga behov till ett belopp som fastställts i klientplanen. Barnet har rätt att själv bestämma hur hen använder sina dispositionsmedel.

Familjevårdaren bör föra bok över betalningen av dispositionsmedel till barnet. Den socialarbetare och intressebevakare som ansvarar för barnets ärenden har rätt att få en redogörelse för hur dispositionsmedlen använts.

För ett barn som placerats i familjevård inom barnskyddet ska också på hans konto reserveras de medel som barnskyddslagen fastställer gällande medel för eget hushåll. Efter att placeringen upphört ska man vid behov/vid begäran ge en redogörelse för ackumuleringen och betalningen av medel för eget hushåll.

En egendomsförteckning ska föras över fast egendom som en person i kontinuerlig, långvarig familjevård har i familjevårdshemmet. I egendomsförteckningen antecknas alla anskaffningar på över 200 euro som skaffats med klientens medel. Egendomsförteckningen görs upp då familjevården inleds, och familjevårdaren uppdaterar egendomsförteckningen tillsammans med klienten och en anhörig eller intressebevakare.

6.4 En klients möjligheter att överklaga och påverka i familjevården

Socialvårdens klient har rätt till god service och ett gott bemötande. En klient har rätt att vara delaktig när man förhandlar om ärenden som gäller hen, och hans egen åsikt ska beaktas när beslut fattas. Vid meningsskiljaktigheter ska man i första hand försöka förhandla sig till en gemensam lösning. En klient kan söka ändring i ett beslut hen fått. Med ett beslut skickas alltid anvisningar om hur man kan begära omprövning, och klienten har möjlighet att göra en skriftlig anmärkning i ärendet.

Vårdsområdet Soite har ett utsett social- och patientombud vars uppgift är att följa med hur klienternas rättigheter och ställning genomförs. Till socialombudsmannens uppgifter hör också att hjälpa och ge råd i ärenden som gäller anmärkningar. En anmärkning ska besvaras inom rimlig tid.

Man kan också be socialombudet att agera som medlare. En klient eller hans anhörig kan också anföra klagomål om bemötandet till det regionförvaltningsverk som verkar i hans område.

6.5 En klients död i ett familjehem

En familjevårdare ska känna till den vårdbehövandes eventuella livstestamente enligt vilken familjevårdaren handlar. Om en vårdbehövande dör i ett familjehem ringer familjevårdaren nödnumret 112 och handlar enligt de instruktioner hen får.

Polisen kommer till familjevårdarens hem och konstaterar situationen. Samtidigt utesluter man en eventuell misstanke om brott. Därefter flyttas den avlidna till närmaste hälsovårdscentral där en läkare fastställer dödsfallet.

Familjevårdaren ska meddela de anhöriga och vårdsområdet Soite om dödsfallet. Familjevårdarens ansvariga arbetstagare ordnar det stöd som familjevårdaren behöver. Man kan ordna en minnesstund i familjehemmet. Uppdragsavtalet hävs utan uppsägning, och till en långvarig familjevårdare betalas vårdarvode för två veckor.

7. En familjevårdarens rättigheter och skyldigheter

En familjevårdarens och vårdsområdets rättigheter och skyldigheter baserar sig på lag En familjevårdare har ansvar för att genomföra god familjevård enligt klientplan samt för att trygga ställningen som likvärdig familjemedlem.

En familjevårdare förbinder sig till samarbete med de närmaste anhöriga till personen i familjevård, familjevårdarens ansvariga arbetstagare och andra samarbetspartner. En familjevårdare ska i mån av möjlighet stödja och möjliggöra tät kontakt och tätt umgänge mellan den vårdbehövande och närstående.

7.1 Rätt att få uppgifter och förvaring av uppgifter

En familjevårdare har rätt att få sådana uppgifter om den vårdbehövande som är nödvändiga för att vården och omsorgen ska lyckas. Familjevårdaren kan ges sådana sekretessbelagda klientuppgifter

som hen behöver för att genomföra familjevård.

Handlingar och annan skriftlig information om en person i familjevård förvaras i en klientspecifik pärm i ett låst skåp i familjehemmet. Då familjevården upphör returneras handlingarna som gäller den vårdbehövande till familjevårdens ansvariga arbetstagare i vårdsområdet.

7.2 Sekretess- och tystnadsplikt

En familjevårdare är bunden av livslång sekretess- och tystnadsplikt. Detta innebär att sekretessbelagda uppgifter om klienten eller hans närstående inte får röjas för utomstående, inte heller till de delar som uppgifterna gäller någon annan än klienten själv. Sekretessbelagda klientuppgifter får inte användas för egen eller annans fördel eller för att skada annan.

En sekretessbelagd handling eller en kopia av en sådan handling får inte visas eller lämnas ut till någon utomstående eller med hjälp av en teknisk anslutning eller på något annat sätt visas för någon utomstående eller lämnas ut till någon utomstående för användning. Man får ge information om sekretessbelagda uppgifter till utomstående med en behörig klients eget samtycke och/eller med samtycke av klientens lagliga representant. En laglig representant har rätt att få uppgifter. I familjevård gäller sekretess- och tystnadsplikten också vårdarens familjemedlemmar.

Missbruk av en klients personuppgifter, klientuppgifter eller hälsouppgifter eller uppsåtliga handlingar som strider mot instruktioner kan vid sidan om annat leda till straffrättsliga påföljder.

Familjevårdaren ska respektera klientens privatliv och behandla en klients personuppgifter och klienthandlingar som gäller klienten särskilt omsorgsfullt. Upptagningar, som till exempel fotografier och videor, som innehåller en klients personuppgifter får inte visas eller publiceras till exempel på sociala medier utan klientens samtycke.

En klients personuppgifter/klienthandlingar som gäller klienten får inte skickas per e-post, via sms eller via sociala medier (WhatsApp, Instagram, Teams eller dylikt).

En person har med stöd av en fullmakt eller med stöd av 29 § 2 mom. i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) rätt att behandla uppgifter som har införts om en annan person i en riksomfattande

informationssystemtjänst å denna andra personens vägnar.

Elektroniskt uträttande av ärenden och behandling av uppgifter å en annan persons vägnar gäller närmast de klienter inom familjevård som har nätbankskoder. Mer information om detta finns i Kanta-tjänsten och på sidan [Uträttande av ärenden å en annan persons vägnar - Soite](#) .

7.3 En familjevårdares anmälningskyldighet

Enligt familjevårdslagen är en familjevårdare skyldig att anmäla förändringar i familjevården till den ansvariga arbetstagaren i det vårdsområde som har placerat den vårdbehövande och till det vårdsområde där familjehemmet finns.

En familjevårdare ska informera familjevårdens ansvariga arbetstagare i god tid om:

- sådana förändringar i hälsotillståndet och/eller funktionsförmågan hos personer i familjevård som har en inverkan på familjevården
- avbrott i familjevården
- förändringar i den egna livssituationen, insjuknande, annat hinder för arbetet
- förändringar i familjeförhållanden
- förändringar som sker i familjehemmet (renovering, husdjur)
- planerade ledigheter och arrangemangen under dem
- man meddelar om olyckor som skett, om våld och om skyddsåtgärder omedelbart efter det skedda, och man gör också en så kallad HaVa-anmälan om dem
- andra eventuella viktiga ärenden som påverkar familjevårdsarbetet
- På Soites webbplats kan man göra en digital anmälan om oro. Anmälan förmedlas via det digitala systemet direkt till Soites socialjour. När du har gjort en anmälan om din oro, överförs ansvaret för bedömningen av vård- och hjälpbehovet till socialvårdsmyndigheterna.

- Det är också möjligt att göra en barnskyddsanmälan digitalt om man har börjat oroa sig för ett barns välmående. Man kan bli orolig till exempel på grund av svårigheter relaterade till ett barns eller en ung persons vård och uppfostran, bruk av rusmedel eller våld.

8. Vårdsområdet rättigheter och skyldigheter

Vårdsområdets rättigheter

- att fatta ett beslut om en familjevårdsplats på basis av gemensamma förhandlingar
- att bli informerad om planerade förändringar/förändringar som har skett i

familjevården och i familjehemmet

Vårdsområdets skyldigheter

- att ge familjevårdaren de uppgifter om klienten som är nödvändiga för att familjevårdaren ska kunna ge vård och omsorg
- att ordna stöd för familjevård
- att utse en ansvarig arbetstagare för familjevårdaren
- att ordna de tjänster som en klient som har placerats i familjevård behöver
- ansvara för familjevårdens arvoden, ersättningar och klientavgifter
- att tillsammans med klienten, klientens närstående och familjevårdaren göra en bedömning av hur familjevård har genomförts
- att utöva tillsyn över familjevård
- att fatta beslut om avslutande av familjevård

9.Handledning och tillsyn inom familjevård

Handledning och tillsyn inom familjevård är en del av genomförandet av familjevård och upprepas i olika former under familjevård. Handledning och tillsyn inom familjevård inleds när ett familjehem inleder sin verksamhet och när en familjevårdare inleder sitt uppdrag, och handledningen och tillsynen

fortsätter så länge som verksamheten upprätthålls. Genom handledning och tillsyn kan man också ingripa i eventuella missförhållanden.

Handledning och tillsyn innan familjevård inleds

Handlednings- och tillsynsprocessen gällande ett familjehem inleds under den förberedande utbildningen. Under familjevårdsutbildningen bedömer man om familjevårdaren lämpar sig för uppdraget och om hemmet och dess miljö är lämpliga som familjehem. Närmare information om detta finns vid punkten "Familjehemmet och säkerheten i familjehemmet" i denna instruktion.

Handledning och tillsyn under uppdraget som familjevårdare

Vårdsområdets uppgift är att se till att placeringen i familjevård genomförs enligt familjevårdslagen och att den vårdbehövande under den tid placeringen varar får den service och de stödåtgärder hen behöver. Dessa ordnas av det vårdsområde inom vilket personen har placerats. Handledningen och tillsynen gäller också ambulerande familjevårdare och genomförs enligt organisationens instruktioner. Både det vårdsområde som gjort placeringen och det vårdsområde inom vars område placeringen har gjorts får inspektera verksamheten på platsen för familjevård samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten när det finns grundad anledning att förrätta en inspektion.

Utrymmen som används för boende av permanent natur får inspekteras bara om det är nödvändigt för att säkerställa klientens ställning och behörig service. En inspektion får förrättas utan förhandsanmälan. Inspektören ska ges tillträde till alla lokaler på platsen för familjevård. Protokoll ska föras över inspektionen. Inspektören har rätt att ta fotografier under inspektionen. (Familjevårdslagen 263/2015, 22 §).

Handledning och tillsyn för att ingripa i missförhållanden

Om familjehemmet eller familjevården konstateras vara olämpliga för en klient eller bristfälliga, ska den ansvariga arbetstagaren försöka avhjälpa bristen med hjälp av styrning. Om bristen inte har avhjälpats inom utsatt tid ska den ansvariga arbetstagaren se till att vården av klienten ordnas på ett sätt som är förenligt med hens bästa och hens behov. Vid behov flyttas klienterna till ett annat vårdställe som svarar mot deras behov.

På tillsynen över servicen och på åtgärder för att avhjälpa brister som konstaterats i samband med tillsynen tillämpas i fråga om professionella familjehem och andra producenter av privat familjevård bestämmelserna i 4 kap. i lagen om privat socialservice.

Vårdsområdet har en tillsynsplan, och dessutom har varje enhet i Soite en egen plan för egenkontroll. Proaktiv tillsyn vid familjevård i uppdragsförhållande är till exempel handledning och stöd som ges en familjevårdare. Tillsyn och handledning genomförs genom egenkontroll.

Den ansvariga tjänsteinnehavaren gör ett handlednings- och tillsynsbesök i en familjevårdares hem minst en gång per år. Familjevårdaren får en blankett om handlednings- och tillsynsbesöket som hen ska fylla i på förhand. Den går igenom under tillsynsbesöket genom en gemensam diskussion.

10. Instruktionens ikraftträdande

Tillämpningsanvisningen har utarbetats år 2023 i en sektorsövergripande arbetsgrupp med medlemmar från barnskyddet, funktionshindersservicen, socialvårdstjänster för personer som genomgår mentalvårdsrehabilitering och tjänster för äldre.

Uppdateringen av tillämpningsanvisningen har hört till Kotiin-projektet/utveckling av närstående- och familjevården för personer i alla åldrar i Soites område (2022-2023) som har finansierats av Social- och hälsovårdsministeriet.

Tillämpningsanvisningen har varit på remiss hos riksomfattande Förbundet för familjevård i Finland, Keski-Pohjanmaan perhehoitajat ry och familjevårdarna i Soites område.

Denna tillämpningsanvisning träder i kraft 1.1.2024.